

Po pošti prejeman:

za
celo leto naprej 28 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6 — 50
mesec : 2 — 20.

V upravnih prejemih:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1 — 70.

Za pošiljanje na dom

20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katoliški tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 51.

V Ljubljani, v ponedeljek 3. marca 1902.

Letnik XXX.

Vlada in Slovenci.

(Govor posl. Žitnika v drž. zboru.)

Celje.

Dne 27. svečana je poslanska zbornica v nadrobni razpravi pretresala peto poglavje proračuna, v katerem je tudi 200 000 kron kot razpoložni sklad za vlado. Prvi protigovornik poslanec Žitnik je pri tej priliki v glavnih potezih označil stališče »Slovanskega središča« nasproti vladi, rekoč: »Jaz in ožji somišljeniki smo glasovali za prehod v nadrobno razpravo, ker želimo, da zbornica po tolikih letih zopet enkrat stvarno pretresa državni proračun. Razmere pa so nanesle, da moram govoriti pri tem poglavju proti razpoložnemu zakladu in da naše glasovanje tudi kratko utemeljim.

Bilo je dne 7. svečana, ko je proračunski odsek, glasujoč po imenih, z 22 proti 17 glasovom dovolil vladi razpoložni sklad. Kakor znano, odložil je odsek vse preporne točke do konca, ker je bilo treba mejtem najti pota in sredstva, kako bi se bilo mogoče ogniti nevarnim čerem narodnih in šolskih vprašanj. Bil je kritičen dan, a srečno je pretekel za vlado in njene pomočnike. Toda tiso predložili račun, in sicer v obliki znane resolucije g. grofa Stürgkha.

Ta račun je bil v pričetku višji, (Opava, Tešin! Op. prel.), toda dve točki so črtali in bili zadovoljni z zgodovinsko celjsko postavko. To je bil povod, da so vsi trije jugoslovanski zastopniki v proračunskem odseku glasovali proti razpoložnemu zakladu.

Dosledno je torej, da tudi danes ne moremo drugače postopati in glasujemo proti zakladu. Sicer smo slišali v odseku in tukaj v zbornici, da razpoložni sklad ni vprašanje zaupanja vladi, temveč le »drž. potreba« za vsako vlado. Naglašajo se, da mora vlada varovati državne koristi in v ta namen potrebuje svote, ki se v proračunu ne morejo in ne smejo pojasniti. Toda že grof Taaffe je nekoč izjavil, da more vladati tudi brez razpoložnega zaklada. (Pritrjevanje.)

Sicer pa ima razpoložni sklad političen značaj. V tem nas potrjuje dejstvo, da se je gospod ministerski predsednik malo pred glasovanjem v odseku jako trudil,

kako bi postavil vladne načrte in namene v najboljšo luč. Rekel je mej drugim, da je vlada popolnoma lojalna v vseh narodnih vprašanjih in da hoče to lojalnost kazati tudi v bodoče.

Dovoljujem si skromno vprašati: Zakaj pa ni vis. vlada dan preje v odseku pokazala lojalnosti in zakaj ni zagovarjala celjske postavke, katero je sama uvrstila v proračun?

Dalje je naglašal g. min. predsednik, da polaga veliko važnost na to, naj bi se sprava vršila mej narodom in narodom. (Glede češkega vseučilišča na Moravskem. Op. prel.) To načelo je lepo in dobro, dasi je v Avstriji še vedno brez uspeha. Pa veljaj to načelo! Vprašam pa, če to načelo velja za druge, zakaj naj bi ne veljalo tudi za Slovence?

Gospod min. predsednik je v imenu vlade obljubil, da hoče pospeševati podjetnost mej prebivalstvom, gojiti soc. politično zakonodajstvo ter z vso odločnostjo braniti avstrijske koristi pri negotovih z Ogrsko in trgovinskih pogodbah z Nemčijo in Italijo.

Slavna gospoda, vse te obljube so jako lepe, in mi bomo gotovo vladi hvaležni, ako vse to doseže, kar obljubuje. A danes še čujemo le obljube, o katerih ne vemo, ali se tudi uresničuje. Sicer pa je dolžnost vsake vlade, da brani in zagovarja koristi države in prebivalstva.

Birokracija.

Pa ne samo celjska postavka, tudi druge pritožbe imamo Slovenci in Hrvati, katere ne morejo vzbujati zaupanja do vlade. Ne bodem pri tej priliki našteval podrobnosti, naglašam samo: V zadnjih letih pri nas na jugu ni vlada ustregla nobeni niti najmanjši naši želji. Skromne so naše zahteve, toda še te se prezirajo od dne do dne.

Od nas Slovencev in Hrvatov vlada vedno zahteva, naj ji zaupamo. Da, ko bi morali zaupanje izreči samo g. min. predsedniku, bi to morda še storili. Ali kako naj osrednji vladi tukaj na Dunaju zaupamo, ako jej doma ne moremo zaupati! Vladni organi nas doma v raznih kronovinah prepuščajo na milost terorizmu raznih mogočnih

faktorjev in nasprotnikov, tukaj pa naj vladi zaupamo in svoje življenske koristi, da, svoj obstanek žrtvujemo takozvanim državnim koristim! Tega od nas pač ne more zahtevati nobena vlada.

Gospod min. predsednik je 17. oktobra 1901 naglašal v svojem govoru, da je vlada popolnoma nepristranska, nevtralna in brez predsodkov. Dobro, toda gospoda moja, mi želimo in zahtevamo, da ta duh objektivnosti in nevtralnosti preveva tudi vso upravo ter vodi one vladne organe, ki so poklicani, da v posameznih kronovinah tudi v dejanju izvršujejo ta program gospoda min. predsednika. (Tako je!)

Sicer bi bila pozneje prava prilika o tem obširneje govoriti, ker pa skoraj gotovo ne pridem na vrsto, hočem že sedaj navesti nekatere stvari.

Negotove politične razmere, razkopani parlamentarizem, ki bi moral biti regulator upravne reforme in upravnega zakonodajstva, in pa vedne vladne premembe, vse to jako slabo vpliva na državno upravo. Meni se zdi, da sta od stalnih načel in navodil ostala le birokratski »cof« in »šimelj«, ki spominjata na stare čase dvorne pisarne in gubernijev.

Istina je, gospoda moja, da se dandanes prebivalstvo nerado in le prisiljeno s svojimi prošnjami in željami obrača do raznih oblastev, da ljudje večkrat svojih koristij nitine zagovarjajo, ker nočejo iskati dolgočasne, papirnate in zamudne pomoči pri oblastvih. Kdo pa naj ima še veselje in pogum, da bi iskalsveta in pomoči tam, kjer na vsak korak zadene ob same formalnosti in ovire.

Že pokojni minister Herbst je rekel l. 1865: »Bistvo birokracije je, da obliko postavlja nad stvar, in da misli že stvari koristiti ter svojo dolžnost storiti, ako le formalnosti izvršuje.«

In grof Taaffe je pri neki priliki rekel poslancem: »V Avstriji še vedno vlada absolutizem, omiljen s parlamentarnimi glasovanji in birokratskimi napakami.« (Pritrjevanje.) Da, grof Taaffe se je sicer rad šalil,

toda v teh njegovih besedah je mnogo grenke istine. Mi imamo državno ustavo, toda ne ustavne države. Ustava se že sama po sebi ne strinja in ne pokriva z zgodovinsko nastalim pojmom o državi. V praksi pa, v življenju države, se ta ustava vedno tolmači v duhu in smislu znanega (nemškoliberalnega) programa ter priroja le po kopitu nemškega centralizma.

Ko bi se nekdanja mogočna nemškoliberalna stranka ne bila oklenila odrvene birokracije iz Metternihovih časov, in ko bi ne bila s pomočjo te birokracije svoje okamenile ortodoksije proglasila za državno misel v Avstriji, temveč bila zadovoljna s prvo ulogo mej enakimi — in to naglašam — ter pospeševala v pravem duhu ustave pravo državljansko in narodno svobodo v državnem življenju, Avstrija bi ne bila doživela toliko političnih in parlamentarnih kriz, ampak bi se bila že ojačila in utrdila.

Toda premogočna »cofast« birokracija je največ kriva, da še vedno tratimo in izrabljamo svoje moči v strastnem jezikovnem boju. Ali ni vendar naravno in jasno, da se mora vsak državni uradnik privaditi potrebam in razmeram dežele, v kateri služi? Saj morajo to storiti vsi drugi stanovi, vsak trgovec, vsak obrtnik. Zakaj bi tega ne storil tudi državni uradnik, ki mora v imenu in po nalogu države služiti tudi prebivalstvu, mej katerim živi.

Na Pruskem, pravijo, država ukazuje, kateri uradniki se morajo učiti ruski jezik. Pri nas pa se dobe mnogi uradniki, ki drugega deželne jezika ne znajo ali pa ga nočejo znati. In ti gospodje mislijo, da služijo državi, ako v arhivih po temnih kletah gnije mnogo nemških aktov. (Smeh.)

Take so razmere pri nas navzlic ustavi in navzlic hvalisani nevtralnosti »nepristranskih« vladnih organov. Nočem dalje govoriti o tem, rečem le kratko: Dokler bodo v Avstriji javne naprave take, da bodo vsa narodna čustva le dražile ter silile v boj, in da se bodo moči, ki bi morale pozitivno delati ter ustvarjati, ena drugo v boju uničevale — tako dolgo je brez uspeha ves trud, da bi se zboljšale politične in gospodarske razmere. Narodna in verska čustva so za vsak zaveden narod, in četudi je najmanjši

LISTEK.

[4] Slepi muzik.

Rusko spisal Vladimir Korolenko, prevel Krilič.

VI.

Druga zima njegovega življenja se je bližala koncu. Zunaj se je že tajal sneg, pomladni potoki so žuboreli; zdaj se je začelo boljšati dečkovo zdravje, ki je po zimi vedno po malem bolehal in zato prebil celo zimo v sobi in se ni mogel gibati v prostem zraku.

Zunanja okna so sneli in pomlad je s podvojeno silo vrela v sobo. Skozi bliščeče šipe se je smehljalo pomladansko solnce in še gole bukove veje so se gibale; v daljavi so črnele njive, ki so po njih sem ter tje ležale bele pege tajajočega se snega, tu in tam pa prodirla iz tal komaj vidna zelena travica. Vse je dihalo prosteje in lepše, na vsakem obrazu je odsevala pomlad z obnovljeno in krepko življensko močjo.

Za slepega dečka je pomlad prodirla v sobo samo s svojim živahnim šumenjem. Slišal je, kako šumljajo potoki pomladne

vode, kako udarja val na val, skakaje po kamenju, kako si voda reže globoko strugo po mehkih tleh; slišal je, kako so bukove veje pod oknom šepetale med seboj in lahno udarjale na zvence šipe; slišal je, kako so od ledenih sveč, ki so visele od strehe in se začele tajati, kapljale pomladanske kaplje s tisočeriimi zvonkimi udarci. Vsi ti glasovi so prihajali v sobo na lik zvonkim glasovom padajočih kamenčkov. Zdaj pa zdaj so se med tem zvenenjem in med tem šumom iz daljine višine čuli in potem zamirali kriki žrjavov, kakor da se tiho tajajo v zraku.

Na obrazu dečkovem se je to prenovljenje oživljene prirode izražalo v bolestem začudenju. S težavo je privzdigoval obrvi, iztezal je drobni vrat in prisluškoval; potem je pa, kakor da bi bil preplašen od nenavadnega šumenja in nemira, iztegal roke po materi, pritekel k nji in se pritiskal na njena prsa.

»Kaj mu je?« vprašala je mati.

Stric Maksim je pazljivo ogledoval dečka pa ni si mogel razlagati njegovega nerazumljivega nemira.

»Deček... ne more umeti«, ugibala

je mati, opazuje bolesten in vprašujoč izraz dečkovega obraza.

In res, deček je bil vznemirjen in zbeigan; živahno je vlekel na uho nove glasove, ob enem se je pa čudil, da so prejšnji glasovi, ki se jim je že skoraj privadil, tako naglo obmolknili in se nekam razgubili.

VII.

Zmešnjava pomladnega nemira je utihnila. Pod toplimi solnčnimi žarki je prirodno delovanje vedno bolj stopalo v svoj navadni tir. Vse življenje se je tako rekoč okrepilo in se gibalo vedno hitreje. Na travnikih je zazelenela mlada trava, zrak je bil napojen z vonjem brezavih popkov.

Mati in Maksim sta sklenila dečka peljati na prost zrak na obrežje bližnje reke.

Mati ga je vodila za roko. Poleg njiju je šel stric Maksim po svojih bergljah in vsi trije so jo mahnili na griček ob reki, ki je bil že osušen od solnca in vetra. Griček je bil pokrit z gosto zeleno travo, z njega se je pa odpiral lep razgled po prostranem polju.

Solnčna svetloba je s svojim bleškom slepila oči materine in Maksimove. Solnčni žarki so ogrevali obraze izprehajavcev; po

mladni veter je s svojimi nevidnimi krili preganjal to toploto in jo nadomestoval s svežim hladom. V zraku je plavalo nekaj razkošno in utrudljivo opojnega.

Mati je začutila, da se je v njeni roki močno krčila mala ročica dečkova, toda opojni spomladni vzduh jo je delal manj občutljivo za ta pojav dečkovega nemira. Dihala je iz polnih prsi in šla dalje, ne da bi se ozirala; ako bi se bila ozrla, opazila bi bila začuden dečkov obraz. Z odprtimi ustmi je srkal zrak v se, kakor riba, ki so jo vzeli iz vode. Iz nenavadno raztresenega obrazka je odsevala nekaka bolest, podobna nervoznemu drgetanju; kmalu se je pa zopet pojavilo plašno in radovedno začudenje. Samo oči so vedno gledale z mirnim nepremičnim pogledom.

Prišedši na griček so sedli vsi trije na tla. Ko je mati dvignila dečka, da bi ga posadila pripravnije, prijel se je spet krčevito za njeno obleko, kakor da bi se bal, da ne bi padel, kakor da ne čuti zemlje pod seboj. Pa mati tudi zdaj ni zapazila nemirnega kretanja, ker so bile njene oči očarane od krasne pomladne slike.

(Dalje prih.)

v državni družini, vedno isto, kar je za posameznega človeka nagon do samoobrambe in obstanka. Toda v Avstriji živimo v samih predsodkih, in proti predsodkom omagajo vsi dokazi razuma.

Razni resortni ministri so v Avstriji že razpošiljali navodila in odloke na podrejene urade, da bi se uprava zboljšala. Sedanji gospod ministerski predsednik, ki je na glasu marljivega, vestnega in previdnega uradnika in ki gotovo iz skušnje prav dobro pozna hibe državne uprave, je pred dvema letoma izdal okrožnico na vse dež. predsednike ter jim naročil, da mora biti uprava »trdna in nepristranska, točna ter času primerna.« A dvomim, da je ta okrožnica birokraciji »coca« prikrajšala in »šimeljne« zaplenila. (Smeh. Prav dobro!) Vendar pa smo gospodu min. predsedniku hvaležni tudi za ta dobri opomin, ker kaže, da ima vsaj dobro voljo, naj bi se uprava zboljšala in poživila ter zganili razni uradi, ki so danes skoraj že mrtvi stroji. (Pohvala.)

Soc. vprašanje.

Vlada in njeni organi, pa tudi mi ne smemo prezreti, da živimo v soc. političnem stoletju. Blagor in prospeh vsake države je mnogo odvisen — jaz celo trdim — da je v prvi vrsti odvisen od socialnih in etičnih razmer med najširšimi sloji prebivalstva. Najzgovornejši politik in najspretnější diplomat ne bode mogel preprečiti gnilobe na državnem telesu, ako v bedi gnije korenina in to je priprosto ljudstvo delavnih stanov.

Družina je človeški družbi podlaga, a vsaka družina hoče in želi imeti svojo streho, svoje ognjišče. Le mimogrede opozorim na pomanjkanje zdravih ljudskih stanovanj v mnogih mestih, osobito v delavskih okrajih. Dolžnost države in sploh družbe pa je, da skrbi za potrebna stanovanja in sploh za potrebne pogoje življenja. Morda bodem pri drugi priliki navajal podrobne dokaze, kako se pri nas godi. Fiskalizem išče povsod svojih virov in žrtev.

Sploh pa se pri nas v Avstriji do najnovejšega časa rešuje socialno vprašanje po birokratski šabloni brez sočutja in razuma, brez pravega poznanja razmer, torej tudi brez določenega smotra. Stari »šimelja« je še vedno v modi in merodajni so za vsako malekost politični oziri, kar je na škodo stvari ter ugledu oblasti. Tako so pri nas v Avstriji birokratski socialni politiki že s tem zadovoljni, ako napišejo mnogo števil, ki naj svedočijo, koliko milijonov ljudskega imetja je šlo na boben, ali koliko bitij je podleglo v boju za obstanek. Žrtve registrujejo, namesto da bi poiskali tudi vire bede, revščine in obupa, terte vire zamašili. Mi bredemo do kolena v močvirju splošne propalosti, in bojim se, ali bode sploh še mogoče osušiti to močvirje.

Opozarjam samo na obupne razmere k mečkemu in obrtničkemu stanu. Na milijone denarja je v poštnih hranilnicah. Ta denar se je večinoma stekel iz ljudstva, iz nižjih in širših krogov prebivalstva. Naravno bi bilo, da bi se ta denar v obliki cenene kredita zopet vračal nazaj — seveda proti popolni garanciji in strogim nadzorstvom — v one kroge, koder bi poživljal in pospeševal narodno gospodarstvo ter javni promet. (Živahna pohvala.) Ali birokratizem je zopet, ki si olajša delo, ako te milijone varno naloži v vrednostnih papirjih. V Franciji, Belgiji in tudi v Nemčiji, celo na Ogrskem so v tem oziru mnogo naprednejši in boljši narodni gospodarji.

O nepokruti trgovini z žitom na obroke niti ne govorim, ker to vprašanje pride itak v kratkem zopet pred zbornico. Rečem le to, da je ta vrsta trgovine odprta rana na našem državnem telesu. Radovedni smo, ali se bode vlada ozirala skoraj na »oglasni sklep« poslanske zbornice ter privolila v to, da se ta trgovina na borzi popolnoma prepoče.

Hočem končati ter le še opozoriti gospode na besede nekega vplivnega člana nemške levice. Rekel je 7. svečana v proračunskem odseku — bržčas v soglasju z drugimi nemškimi strankami — tik pred glasovanjem o razpoložnem zakladu: Ako

vladi dovolimo razpoložni zaklad, hočemo jej dati spremnico za upanja, ki ga potrebuje pri bodočih velevažnih pogajanjih z Ogrji in vnanjimi državami. Obžalujem, da mi te spremnice ne moremo podpisati. To bodo že poskrbele one velike stranke, ki so — za Celje — spremnico obljubile.

Toda tudi mi »spremljamo« gospoda ministerskega predsednika in sploh visoko vlado s srčno željo, da se uresničijo vse obljube in da vlada na Ogrskem ne pride v Kanoso in pri obravnava z Nemčijo in Italijo ne doživi morda trgovinsko-političnega Kraljevega grada.

Ako se izpolnijo te naše želje, potem bomo tudi mi v hodoče, ako bi bilo potrebno, glasovali za dvojni razpoložni zaklad. (Živahna pohvala. Govorniku čestitajo.)

Še en provizorij.

V parlamentarnih krogih se govori, da predloži Koerberjeva vlada pred 15. marcem še en budgetni provizorij za dobo dveh mesecev, ker sedanjí poteče že z zadnjim dnem marca in ker ni absolutne gotovosti, da bi parlament do te dobe konečno rešil ves državni proračun.

Poslanska zbornica bo zborovala še v maju, ker bo poleg proračuna morala rešiti predloge o inženerskem naslovu, terminokupčiji z žitom, pogodbi z Meksiko, posojilu za dunajsko mesto in davku na vozne karte.

Sladkorna pogodba.

Konferenca radi sladkorja je v soboto završila po dolgotrajni razpravi svoje delo in ni dvoma, da obvelja pogodba, katere glavne podrobnosti smo že omenili. Posebno važna je določba glede odprave premij. Odpravijo se vse javne, kakor tudi prikritne, direktne in indirektnne premije, dalje določba glede splošnega znižanja carine na sladkor.

Ta pogodba bo pomenila gospodarske premembe, kakoršnih si niti ne moremo predstavljati in kakoršnih Evropa še ni doživela. Vse dosedanje določbe v sladorni produkciji bodo v hipu razveljavljene, produkcija računati bo morala s povsem drugačnimi razmerami, o katerih konsekvencah ne more danes izreči konečne sodbe niti en strokovnjak. Posebno pomenljiv je ta dogodek za poljedelce, ki sicer sami ne izdelujejo sladkorja, pač pa zalagajo tvorničarje s surovinami in katerih gospodarska eksistenca je odvisna od te industrije.

A tudi na avstrijske državne finance bo imela najnovejša pogodba brezdvomno velik vpliv. Sladkorni baroni bodo bržkone omejili izdelovanje, vsled česar se bo zmanjšal prihod od davku od sladkorja, ki je bil doslej važna točka v aktivih našega budgeta. Finančna uprava bo morala iskati nadomestila v drugih virih dohodka.

Ker pa konečno preneha marsikako sladorno podjetje, postane negotova tudi osoda mnogih krogov, ki so dobili posla pri teh podjetjih. To so seveda v prvi vrsti številni delavci. Vlade najsvetejša dolžnost je, da pravočasno poskrbi za usodo te vrste državljanov. Kakor vseh slabih, tako pa tudi še nihče ne more spoznati vseh dobrih posledic, ki bodo izhajale iz najnovejša pogodbe.

Salisbury zopet odstopa.

Iz Londona zopet prihajajo vesti, da v najkrajšem času odstopi angleški ministerski predsednik Salisbury. Sedaj se merodajni krogi posebno živahno pečajo z vprašanjem, kdo bo njegov naslednik. Kajpada se v sedanjih razmerah zistem ne spremeni. — Radovedni smo, če se ta vest res kedaj uresniči.

Židovska skrb za Leonovega naslednika.

V zadnjem času se po židovskem časopisu izredno mnogo pisari o — nasledniku sedanjega papeža Leona XIII. Navajajo se kajpada že imena mož, ki imajo po njih mnenju največ nade, da postanejo glavari katoliške cerkve, mej temi je povsodi na prvem mestu kardinal Rampolla, ki je vsem židovskim krogom najbolj »simpatičen«.

Najgorostasneje bedastočo so pa objavili te vrste listi te dni, ko so trdili, da si bo Leon XIII. sam izbral naslednika, da s tem prihrani trud posebno oddaljenim kardinalom k volitvi in dobi za naslednika moža, kakoršnega si sam želi.

Kako neosnovana je ta trditev, je razvidno iz tega, da papež po sedanjih doloilih niti ne sme imenovati si naslednika. Vsak papež, ki bi bil izvoljen proti sklepu kardinalskega kolegija, zakrivi pregreho upora, izgubi vsled tega duhovniško čast in je izobčen iz katol. cerkve.

Velik angleški poraz.

Angleški uspeh pri Klerksdorpju v prvih dneh minulega tedna je res tak, kakor se je splošno pričakovalo tedaj, ko »podrobnosti« še niso bile znane. Bil je popoln poraz na strani Angležev. Najnovejša poročila lorda Kitchenerja namreč slove: Po poročilih, ki sem jih ravnokar prejel o burskem napadu na angleške vozove in spremstvo pri Klerksdorpju, so Buri ujeli 16 častnikov in 451 vojakov. Od teh so oprostili Buri 1 častnika in 105 vojakov. Polkovnik, ki je vodil transport, je še ujet, častnik pa, ki poveljuje pehoti, je ranjen. Vsled tega se je zakasnilo poročanje. — Kakor da bi ne bilo določeno, kdo mesto poveljnika vodi vojaški oddelki! S takim sklepom se pač ne prikrije angleški poraz.

Drug izreden »uspeh« so imeli Angleži, ko so dne 21. februarja zopet lovili Deweta mej Lindleyem in Klipdrifom, kajpada brez vspeha. Deweta in Wesselsa je lovil znani junak Rimington, ki pa koncem tridnevne operacije sam ni vedel, kje se nahajata. Izginila sta mu izpred očij, da še sam ni vedel, kdaj in kje. O kaki angleški zmagi ne more biti govora ne tu ne tam.

Iz brzojavk.

Fuad pašo so pri njegovem dohodu v Damask aretirali in zaprli v vojašnico. — Na dvobojje pozval ogr. drž. poslanec grof Štefan Tisza poslanca Štefana Rakovskega, ker je ta umrlemu njegovemu očetu očitil razne stvari. — V Belgiji se je katoliška stranka izjavila za splošno volivno pravico s pristavkom, naj ta velja tudi za ženske. Združene nasprotnike katoličanov je to spravilo v veliko zadrego in socialisti so izjavili, naj se ženska volivna pravica še odloži! — Belgijski socialisti so priredili včeraj zborovanja po raznih večjih krajih Flandrske. Vojaštvo je bilo povsodi konsignirano ter pripravljeno posebni vlaki. V mnogih krajih so bila prepovedana sploh vsaka zborovanja. — Nizozemska kraljica ni nevarno bolna. Minister notranjih zadev izjavlja, da so neosnovana vsa poročila o boleznih kraljice Viljemine in o sklicanju zbornice k skupni seji. — Volitve v bolgarsko sobranje so se vršile včeraj. Rezultat še ni znan. Vojaštvo v Zofiji je bilo izredno pomnoženo ter je zasedlo vse volivne lokale.

Književnost in umetnost.

„Katoliški Obzorik“.

Vsebinsa danes izišlega in razposlanega I. zvezka letošnjega VI. letnika je naslednja: Katoliški redovi pred tribunalom moderne svobodomiselnosti (Dr. M. Prelesnik). — Ustava in politika pravne (Dr. Jan. Ev. Krek). — Mističen svet s češkega Parnasa (Fr. Ks. G.). — Stoletje pred reformacijo (J. P.). — Reforme katolicizma (Dr. A. Ušeničnik). — Apologetične misli. XI. Izpoved modernega filozofa o moderni morali. — Cerkev in cerkve. Poskusi zedinjenja mej anglikanizmom in razkolom — pa katoliška cerkev. — Slovo. Dr. Jan. Ev. Krek: Socializem. — Razne stvari. Stoletnica Chateaubriandove apoloije. — Listnica. — Narodnina stane za vse leto 5 K.

„Slovenski Učitelj“.

Vsebinsa 5. letošnje številke: Leon XIII. in šola. K jubileju sv. očeta. — Otroško delo. Pregovori v ljudski šoli. — Listek: Šola na Brezovici pri Ljubljani. (Donesek k zgodovini ljudskih šol na Kranjskem). — Solske vesti. — Drobtine.

Izpred sodišča.

Porotne obravnave v Ljubljani.

Detomortika. Meseca decembra l. l. je ljubljansko policijo razburila strahovita najdba. V nekem jarku ob želez. progi pri Glincah so dobili mrtvo truplo novorojenega otroka ženskega spola s široko prerezanim vratom. Ptice so snedle še nekaj drobovja. Detektivu Demšarju se je posrečilo zaslediti nečloveško mater v osebi Marije Čaka iz Smarja pri Jelšah, uslužbeno pri g. F. Tomažiču. Marija Čaka je svoje dejanje pripoznala. Njen zagovornik gosp. dr. Furjan je danes utemeljeval, da je M.

Čaka svoje dejanje storila v hipu duševne zatemnelosti. Njegov govor je imel v sebi mnogo znanstvenosti in je bil res nekako znanstveno predavanje o takih pojavih. Porotniki so na podlagi pripoznanja obtoženke »oglasno« potrdili, da je M. Čaka najprej davila svoje novorojeno dete in mu potem s klino prerezala vrat ter je tako umrla. Sodišče je M. Čaka, ki se je med obravnavo ves čas jokala, obsodilo v štiriletno težko ječo, postreženo s postom vsaki drugi mesec in s temnico vsakega 20 dec. V Begunjah je sedaj zaprtih 72 detomortik, Marija Čaka bode to število zopet pomnožila. — Bestija. Danes se še vrši pri izključeni javnosti porotna obravnava proti 32letnemu oženjenemu posestniku Fr. Kreču iz Stoba radi nenravnosti. Cela vrsta njegovih žrtev, šolarskih deklic, nastopa pred sodiščem za pride. Razaodba se proglasi proti večeru.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. marca.

Osebnosti.

Bivši sekundarij deželne bolnišnice v Ljubljani, gospod dr. Matija Hočevar, je vsprejet na grško kliniko za ginekologijo in porodništvo gospoda profesorja dr. pl. Rosthorna. — Avskultantom so imenovani pravni praktikanti pri deželnem sodišču v Ljubljani gg. Jožef Oblak, Hubert Zaveršnik in Konrad Stöcklinger. — »Wiener Zeitung« objavlja: Njegovo Veličanstvo cesar je podelil okrajnemu šolskemu nadzorniku in učitelju na vadnici v Lošnju g. Pavlu Skopiniču, zlati križec za zasluge. — Deželni odbor goriški je imenoval inženirja Artura Glesiga deželnim inženierjem. — Premiščen je g. Peter Mozetič, uradnik na goriskem kolodvoru, v Trst. — Postajenačelnik v Zadru g. Fr. Planišič pride v Gorico kot predstojnik v oddelku za blago. — Kot načelnik inženirja Zenkoviča pride v Gorico iz Mürtzuschlaga inženier pl. Mayersbach.

Imenovanje dr. Ferjančiča deželno-sodnim nadsvetnikom. Razni listi se z najnovejšim imenovanjem dr. Ferjančičevim precej obširno bavijo in pred vsem konstatirajo, da je Ferjančič od leta 1885 poslanec in vendar se je v sodni službi tako odlikoval, da je zaslužil tak advancement. »Arbeiter-Zeitung« vprašuje: »Ali ni advancement bolj namenjen v začeljenje celjske rane?« Kako pride ta list do tega domnevanja?

Slovenski liberalni poslanci v državnem zboru svoje glasovanje o dispozicijskem zakladu sedaj izgovarjajo s tem, da so to storili, ker pričenjajo »novo akcijo za Ljubljano«. Mi ne vemo nič o tem, da bi liberalni poslanci sploh kako akcijo že dovršili, in izgovor na »novo akcijo« za Ljubljano tu ne drži dosti. Kar je pri zadevi najbolj zanimivo, je to, da dr. Tavčar sedaj zagovarja tak nastop. Saj je še vsem znano, kako je govoril v Postojni, zdaj pa pravi: Nikakor bi ne bilo pametno, uganjati kako teoretično opozicijo, posebno od napredne stranke, ki je navezana na to, da od dobrohotne vlade časih saj to ali ono drobtinico dobi. In naši klerikalci dobro vedo, da našim poslancem pripade časih drobtinica, med tem ko oni niti pajčevine na Dunaju več ne dobe. Dr. Tavčar pravi, da bi bil tudi on glasoval za dispozicijski zaklad, če bi bil na Dunaju, »naj so se nanj izlile cele kadi vseslovenskega ogorčenja«. Postojna, ploskaj!

Nedeljski počitek v odvetniških in notarskih pisarnah. Dotični predlog drž. poslanca g. Žičkarja je socialno politični odsek izročil v poročanje drž. poslancu Wilhelmu.

Umrl je včeraj v Spodnji Šiški vpo-kojeni gozdni komisar gosp. Evg. Mahr v 47. letu svoje dobe.

Javni shod v »Narodnem Domu«.

Liberalno trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko je včeraj dopoldne ob 11. uri sklicalo v »Narodni Dom« javni shod. Udeležilo se je shoda 23 trgovcev in obrtnikov. Trgovsko-obrtnemu shodu predsedoval je dr. Tavčar, kateri je povdarjal, da je to le nek zasebni pogovor o kandidatih za trgovinsko in obrtno zbornico, ker konečno bo prave kandidate imenoval izvrševalni odbor narodno-napredne stranke, katere naj trgovci in obrtniki volijo. Torej razni doktorji v izvrševalnem odboru narodno-napredne

stranke bodo imenovali kandidate za trgovinsko in obrtno zbornico, ne trgovci ali obrtniki sami. Liberalno »Trgovsko in obrtno društvo« torej niti samostojno delati ne sme. Dr. Tavčar je povedal tudi na shodu, da ljubljanski župan »noter sila« — to je v trgovinsko zbornico. Druge nesreče na shodu ni bilo.

Občinski svet ljubljanski ima redno sejo v torek, dne 4. marca 1902 ob petih popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu so mej drugimi poročila: o spremembah nekaterih določb pravil in poslovnika mestne hranilnice ljubljanske; o županovem nasvetu glede preskrbnin-skih užitkov mestnim delavcem in drugim proti dnevni plači službujočim osebam ter njih vdovam in sirotam; o mestnem delavskem redu; o pravilniku za mestni delavski odbor; o prošnjah za sprejem v občinski zvezo; o županovem poročilu v zadevi povišanja pasjega davka; o dovolitvi kredita za popravo uvoza pri dr. Fran Mundovi hiši na Rimski cesti; o županovem dopisu v zadevi stavbišča za domobransko vojašnico; o dovolitvi kredita za regulacijo Peterneleovih ulic; v zadevi stavbišča za drugo gimnazijsko poslopje in za tržnico; o končnem stavbnem obračunu za »Mestni dom«; o prošnji posestnikov Trnovskega predmestja glede zgradbe mostu čez Ljubljano na Opekarski cesti; o prošnji hospitantke na II. mestnem slov. otroškem vrtcu Ane Gorupove za stalno mesečno nagrado; o prošnji »Trgovske in obrtne zbornice Kranjske« za prispevek k bodoči višji trgovski šoli; o prošnji šolskega vodstva na mestni ljudski šoli na Barji za oživotvorenje opoludanske kuhinje za ubožne učence; o zadevi ponudbe komende nemškega viteškega reda v Ljubljani, tičeče se pridobitve javnega sveta na Cojzovej in Emonske cesti.

Drag. Jesenkove pesmi izidejo v posebni knjigi.

Petnajst let na slovenskem odru. V soboto je slovensko gledališko občinstvo proslavilo 15letnico, odkar uspešno in požrtvovalno deluje gospa Danilova na slovenskem odru. Gospa Danilova je sijajno igrala v soboto ulogo angleške kraljice v »Maria Stuart«. Na odru so ji čestitali igralci in jo obsuli s cvetjem, občinstvo pa je viharno pozdravljalo priljubljeno umetnico. Naj bi gospa Danilova še dolgo časa ostala ohranjena slovenskemu gledališču, ki tako pogreša domačih igralnih moči.

Novomeški gimnazijci prirede 8. t. m. zvečer v korist dijaškemu podpornemu društvu koncert. Na vspehu je mej drugimi tudi »Potovanje okoli sveta« 80 dneh.

Shod merosodcev v Ljubljani. Včeraj dopoldne so se v salonu restavracije »Pri zvezdi« zbrali gg. merosodci iz Kranjske in deloma tudi Primorske, (zastopan Pulj), da se dogovore o načinu postopanja za zboljšanje svojega gmojnega stanja. Zadnji čas pričelo se je živahno gibanje med avstrijskimi merosodci vsled inicijative čeških merosodcev, ki so sestavili na trg. ministerstvo in na drž. zbor peticijo, katero izroči na dotičnih mestih deputacija merosodcev. O tem in pa o raznih drugih predlogih čeških tovarišev pečal se je včerajšnji shod merosodcev, katerega je otvoril g. Korašin iz Radovljice ter pozdravil došle gg. kolege. Predsednikom je bil soglasno izvoljen g. Korašin, tajnikom pa g. Iv. Cof iz Kranja. G. Korašin je nato v svojem poročilu povdarjal, da se delo merosodcem množi tako, da se ne opravijo dotičnih opravil v predpisanih dveh dneh, in nikakor ne tvori takih postranskih opravkov, ampak je treba izvrševanju množčnega se dela posvetiti glavno pozornost in delovanje. Poleg male plače merosodci nimajo nobenega starostnega zavarovanja in dasi so za časa svojega delovanja v drž. službi, ni za njihove vdove in sirote nobene pokojnine. Merosodec iz Novega mesta g. Avgust Luser pravi, da mora merosodec mnogo svojega posla prav za prav narediti zastonj in za naraslo delo letna plača 200 gld. pač skoro kot plačilo ne pride v poštev. Kadar pride glavni nadzornik, se merosodcu dotično delo z nadzornikom ne plača posebej in vendar traja čisto 8 dni. Erar je merosodec priklenil na

verige. 26 let je že govornik merosodec, a ko je predložil v poravnavo račun za stroške za nekega hlapca, ki je bil pri delu potreben, mu dotičnih stroškov niso hoteli potrditi. Kaj naj počne merosodec, ki je navezan samo na merosodno službo z 200 gld. na leto? Diurnisti so plačani bolje in vendar je treba imeti merosodcu tehnične zmožnosti, merosodec je moral napraviti kurze, a če bo šlo tako, kakor sedaj naprej, tolkli bodo na merosodcih celo kamenje. Merosodec iz Kamnika g. Ant. Stadler se strinja s predgovornikom in našteva dela, ki jih ima merosodec opravljati preko dveh dni. Dostavljavci v drž. službi imajo 30 gld. mesečno, niti take plače ne da država merosodcu. Nihče torej ne more zameriti merosodcem, ako se postavijo odločno na noge. Shod je na to soglasno sprejel naslednje predloge: 1. Temeljna plača vsakega s pogodbo nastavljenega merosodca je določiti z 800 kronami na leto poleg pristojbine za stanovanje po normah za c. kr. drž. uradnike. — 2. Vsakemu merosodcu pristojajo petletnice po 100 kron do definitivnega imenovanja. — 3. Po dopolnjenih 10 službenih letih v merosodni službi ima merosodec pravico na definitivno imenovanje v XI. činovni razred c. kr. državnih uradnikov. — 4. Vsakemu merosodcu je prosto kompetirati na konkurz vsakega merosodnega urada. Konkurzi se morajo javno razglasiti, da imajo tako starejši merosodci priložnost poganjati se za boljše mesta. — Merosodcem naj se omogoči pristopiti k penzijskemu zakladu c. kr. drž. uradnikov. — 6. Vsem merosodcem, ki so svoj službeni čas bili provizorično v merosodni službi, se naj ta čas skupno z vojaškimi leti všteje v službeni čas. — 7. Pri substitucijah naj se sedanja navada obravnavati s posameznimi funkcijonarji, kdo cenejše prevzame, odpravi in naj se funkcijonarjem po postavi določene pristojbine brez vsakega prikrajšanja izplačajo. — Na predlog g. Iv. Cofa se sklene zahtevati tudi permanentne vozne listke na železnicah za polovico znižane cene po vzgledu, kakor jih imajo drž. uradniki. Za delegata k shodu avstrijskih merosodcev na Dunaju se izvoli g. Korašin iz Radovljice, za njegovega namestnika gosp. Ivan Cof iz Kranja. Ko so se še odobrili predlogi šestih merosodcev o ustanovitvi društva merosodcev in o osnovanju strokovnega lista, je g. predsednik zaključil s »Slava« klici cesarju shod, na katerega je došlo tudi mnogo pozdravov celo s Češkega, Štajarskega, iz Gorenje Avstrije in Galicije.

V zaporu zdivjal. Pred novomeške porotnike bi imel priti danes posestnik Mat. Fink iz Malgarjev pri Kočevju radi požiga, ki pa je v petek v zaporu zdivjal. Oddali ga bodo bržkone v norišnico.

Ljubljanske novice. Stava, ki bi skoro veljala življenje. »Florijanu« iz Vodmata nagajajo, da bo postal rabelj. Vzrok tega nagajanja je stava, katero je »Florijan« v gostilni pri Debelaku napravil z zid. podjetnikom Stanonikom. »Florijan« je stavil, da Stanonika z roko prenese na cesto. »Florijan« je vzel jermen in kmalu je imel Stanonik jermen okolu vratu. »Florijan« je zagrabil za jermen in nesel Stanonika ven. V veki pa je malo postavil Stanonika na tla, a — Stanonik že ni bil več pri zavesti. Precej časa je trajalo, da so Stanonika spravili k zavesti in Bogve, ako bi se to posrečilo, ako bi »Florijan« prinesel Stanonika do ceste. »Florijanu« kar ni šlo v glavo, kako je mogel Stanonik tako hitro izgubiti sapo. »Zakaj pa nisi zaupil, če ti je bilo slabo, saj bi te bil izpustil«, moral je slišati Stanonik, ko je prišel zopet k zavesti. — **Kavarna »Merkur«** se iz dosedanjih svojih prostorov na Mestnem trgu skoro izseli. V dotične prostore pride nova trgovina »pri Amerikanu«, ki je sedaj v svojih razstavnih prostorih na sv. Petra cesti pričela vršiti res uprav. amerikansko reklamo. — **Nova kavarna.** Po Ljubljani se govori, da dobe na sv. Petra cesti novo kavarno in sicer v prostorih, kjer je sedaj gostilna »Pri znamenju«. — **Golobčki z srajco in z hlačami.** Nad 80 let star možiček z Gorenjskega je vsaki tržen do prinesel v Ljubljano v starem košu piščeta in golobe. Da bi kaj več dobička naredil in manj daca plačal, je semtertja kakaga golobčka skril — za srajco.

Dasiravno je bil pri tem činu na mitnici večkrat zasačen, se možiček vendar ni poboljšal, ampak mnogokrat po več golobčkov zabasal za srajco. Lansko leto pa je ta možiček umrl, sedaj pa njega sin opravlja isto delo, pa tudi istega skrivanja se je od očeta navadil, toda to »skrivanje« vrši v večji množini. Par golobčkov skriti, to se sinu ne zdi »muje vredno«, zato jih je minolo soboto kar 16 natlačil ne samo za srajco ampak tudi za hlače. Paznikom na mitnici se je košar zdel nenavadno širok, zato so moža opozorili, naj stopi malo v stražnico, da se odpočije. V stražnici se je moral mož odpeti in ko so golobčki zapazili izhod, jih je kar 15 izfrčalo možu iz srajce in hlače, en golobček se je pa zadušil. Uboge živalice bi se bile gotovo vse podušile, ko bi bile še kaj časa morale tičati v tako tesni ječi. Radi tega naj tisti gospodje in gospe, ki so tiste golobčke znabiti včeraj pečene obirali, ne zgube »apetita«, saj golobčke so kuharice dobro oskubile. — **Ukradel je v noči od sobote na nedeljo** nekdo perici Krist. Prijatelj v Hrenovih ulicah in kuharici Mar. Zajc razno perilo. — Belgijci zopet v Ljubljani. Danes zvečer ob 9. uri se pripelje iz Trsta 2. batalijon pešpolka štav. 27 zopet v Ljubljano. Ostali Belgijci ostanejo še v Trstu.

Gorenjske novice. Elektriška železnica iz Kranja v Kamnik. Dunajska tvrdka Kurt & Bauer želi napraviti načrte za električno železnico iz Kranja v Kamnik. Kranjski občinski odbor je za deva izročil finančnemu odboru. — **Gledališka predstava v Kranju.** »Ravček Andrejček« se je preložila na nedeljo 9. marca. — **Novo društvo v Trzinu.** V Trzinu snuje društvo delovodij in industrijskih uradnikov za Trzin in okolico. Pravila so se predložila deželni vladi v potrjenje. — **Zalovce.** Na Dobravi pri Kropi je tamošnji trgovec in posestnik g. Filip Pogačnik vjel v gospodarskem posloju krasnega divjega mačka, katerega je najbrž zadnji veliki sneg tja zanesel. — **Klavirica v Škofji Loki.** Občinski odbor v Škofji Loki je obravnaval o napravi mestne klavnice. Sklenilo se je, da se preskrbe v to svrhu potrebni načrti. Takoj, ko bo rešeno pereče vodovodno vprašanje, sklepalo se bo o navedenem vprašanju intenzivneje. — **Volitve v okr. bolniško blagajno v Kranju** se včeraj niso vršile. Preložene so bile v zadnjem trenutku na nedoločen čas.

Šaljive loterije. Dovoljenje za prireditve šaljivih loterij daje politično oblastvo prve instance, če so izključeni dobinki v denarju in predmetih monopola.

Predavanje. Po občnem zboru radovljiške podružnice slov. planin. društva dne 6. marca predaval bode pred. g. župnik Aljaž o projektovanih napravah in o hotelu v Vratih. Začetek zanimivemu predavanju ob 5. uri popoldne v V. Hudovernikovi restavraciji.

Ustavljeno delo v vevski tovarni. V soboto zvečer se je nenadoma ustavilo delo v vevski tovarni. Vzrok je bil, ker je močan veter na Slapah prevrnil neko smreko, ki je padla na električno žico in jo pretrgala, vsled česar je nastala v tovarni tema.

Vsenemška pevska slavnost v Gradcu se bo vršila tekom meseca julija.

Poraz liberalcev. Pri občinskih volitvah v Sv. Križu na Vipavskem so liberalci propadli. Prav tako!

Potrjen zakon. Potrjen je zakon glede razdelitve občinskih zemljišč davčne občine Jesenice pri Cerknem.

Novo važno društvo. Na Goriškem se snuje vinarska zadruga za slovenski vinorodni del goriške dežele. Izvoljen je že odsek za pravila in odsek za razstavo.

Požar. Iz sv. Križa poročajo, da je v sredo zvečer v sv. Križu gorelo. Pogorela sta g. Logarja hlev in mesnica.

Vožnja po avtomobilih v Gorici. Zadnjič smo poročali, da neka dunajska tvrdka hoče napraviti v Gorici vožnjo po električnih avtomobilih. Sedaj pa je uložil tudi g. Ivan Illich er prošnjo, da bi smel voziti stranke v Gorici z avtomobilom na navaden par; avtomobil bi imel 6 sedežev. Tako bi jo lahko tudi nebogatinec pripihal s kolodvora v mesto po avtomobilu za male vinarje.

Iz Tolmina na Goriškem se poroča: Deželni užitninski dac na pivo za tolminski sodni okraj je prevzel Josip vitez pl. Premierstein v Tolminu.

Trtna uš se je pokazala v občini Lokavec.

Nadporočnik Köppl na Dunaju. Iz za tržaških izgrediv znani nadporočnik 97. pešpolka Franc Köppl je sedaj na Dunaju, da poroča pristojnim oblastim o dogodkih 11 februarja v Trstu. Njegova izjava je že predložena državnozbornemu odseku za proučenje tržaških dogodkov. Köppl pripoveduje, da je v trenutku, ko se je on zgrudil zadet s kamenjem, zadonel iz množice tudi strel iz revolverja. Podčastnik je mislil, da je Köppl ustreljen in je zapovedal streljati. Köppl je zadnji čas prejel mnogo pretilnih pism.

Liberalci o ženskah. Po Zofki Kvedrovi in dr. Tavčarju predaval je včeraj v »Splošnem ženskem društvu« g. dr. Robida. Govoril je o ženski duši. Po predavanju Zofke Kvedrove, dr. Tavčarjevem in dr. Robide prišlo so gospe in gospodičine v »Splošnem ženskem društvu« do vprašanja, — komu verjeti. Mnogo, kar sta prvoimenovana naslikala v splošno zadovoljnost čestitih dam, razrušil je dr. Robida. Težko si je torej napraviti pravo sodbo o sebi. Ako imajo »Javna predavanja« v »Mestnem domu« ta namen, to naj preiščujejo prireditelji. Skoda za čas, v katerem so čestite dame n. pr. poslušale dr. Tavčarja, ako jim n. pr. dr. Robida razruši vsaj polovico tistih gradov, katere jim je naslikal v znak dr. Tavčar. Dr. Robida je pričel svoja razmotrivanja pri otroku. V nežnih otroških letih imajo dekletca hitrejši duševni razvoj, nego dečki, okoli 10. leta pa začno dekletca zaostajati. Skoro se ji prično vrtni misli v eni smeri, okrog moža. Opažamo, da stremlje za lepimi obrazi in postavami in lep koder ji je pri možu čisto zadosten, da pokrije nedostatke srca. Prva ljubezen ima materijelno genezo z estetičnim naziranjem zunajnosti. Žena ljubi najprej radi postave, potem šele z dušo, pri moškem je to narobe. — Lepotičenje, t. j. prikrivanje nedostatkov, v prvi vrsti le moškemu spolu velja. Cvetna doba ženske ne trpi dolgo. Ko se omoži, izginja dražestnost in ženska duševnost pričena pešati, kakor pravi Nemec »Sie versumpelt«. Naloga ženske se spremeni. Solnce ji ne sije radi sveta, ampak le radi otrok. Ženska zvestoba pred zakonom ni posebno zanesljiva, ženska čuti več potrebe do zvestobe, nego moški. S 45 letom se postara žena. Zdravniški je dokazano, da imajo ženske manj možganov, nego moški. Tavčar trdi nasprotno. Med Bachom in Mozartom zamašišče ženske z isto umetniško vrednostjo, kar se tiče učenjakov so ženske še slabše. Prospevajo pri učenju, ali kako je to učenje? Snov je slabo prebavljena, samo na pamet. Učenje že dečkov posebno ne zanima po gimnazijah, temmanj deklet. Nekateri pravijo, da je ženska prišla v stan sužnosti vsled močeve samovolje in da je to umetno nastalo. To ni res. Razmerje temelji v naravnih temeljnih zakonih. Narava sama je bila, ki je dala ženski mesto. Govornik je ovrgel tudi trditve, da so čutila pri ženski boljše razvite nego pri moških. Dokazano je, da je pri vonju potrebovala ženska dvojni kvantum. Tu tiči tudi vzrok da se ženske čisto preveč parfimirajo in da moški to prej začuti. Ženska je pristopna sugestiji, prevladuje pri nji instinktivno mišljenje. Pravdnost brez ozira na osebe je redka. Srce stopa na mesto razuma. Feministi so čisto sovražniki ženske. Emancipacija! Govornik je mnenja, da je treba žensko individualnosti ženske duše primerno vzgojiti. V tisočletjih ne bo ženska duša drugačna, kakor je. Ne proučevanje gimnazijskih predmetov, ampak gospodarstva, higijeničnih in naravoslovnih predmetov je pri ženski v prvi vrsti na mestu.

Najnovejše od raznih strani. Boj za miss Stone. Dva ameriška založnika sta otvorila pravici boj za miss Stone. Eden ji ponuja za opis njenih dogodkov 20.000 mark, drugi je pa ceno povišal že na 40.000 mark. — **Delavci v Kartageni** so pričeli zopet delati. — **Obsojen i d i j a k i.** Radi zadnjih dogodkov na vseučilišču v Moskvi je bilo 250 dijakov in drugih oseb obsojenih v zapor od enega tedna do treh mesecev. — **Velikanska nesreča.** Pri Teluride Coloradu je, kakor se poroča iz Newjorka, snežni plaz podsul in potegnil seboj v prepad 39 delavcev, ki so mrtvi. Ko so drugi delavci prihiteli na pomoč, usel se je drug plaz, ki je zasul 40 delavcev. — **Dinamit ga je raznesel.** V Lebringu na Štajerskem je neki delovodja pri vodovodu imel v žepu dinamit. Zadel se je v nek tram, dinamit je eksploziriral in delovodjo popolnoma razstrgal. — **Zločin na pokopališču.** Na katoliškem pokopališču v Nagyszollesu so

neznani storilci razrušili križe. Med prebivalstvom vlada silno ogorčenje. — Stavka pri tvrdki Siemens & Halske. Tvrdka Siemens in Halske je odpustila nekaj delavcev. Tovariši odpuščenih delavcev, 2000 po številu, so sklenili stopiti v stavko, ako tvrdka ne sprejme odpuščenih delavcev nazaj. — Sestra kraljice Drage prebena iz Srbije. Iz Beograda se poroča, da kraljica Draga zahteva od kralja Aleksandra, da zapodi njeno sestro Heleno iz Srbije. Kraljici ni všeč občevanje kraljevo z gospodilno Heleno, ter jo je prišla mučiti silna ljubosumnost. — Barnum in Baileyeva dvojčka. Poročali smo, da je po operaciji teh dveh dvojčkov Doodica umrla, Rodica pa je zdaj že popolnoma zdrava in se že igra. — Stavka odjemalcev električne luči je v Kratzanu. Odjemalci električne luči so vsi odpovedali odjemanje luči, ker je elektrarna zvišala cene za 20 odstotkov. — Hotel pogorel. V Rostovu na Donu je zgorel najelegantnejši ondodni hotel »Melbourne«. — Zopet stavka v Kataloniji. Anarhisti organizirajo občni štrajk po celi Kataloniji.

Tragična smrt umetnika. Eden najdarovitejših mladih kiparjev Ogrske, Koloman Nagy, je izgubil življenje na tragičen način. Nedavno temu je bil dobil nagrado za neko delo, sedaj pa se je bavil z delom, za katero je trebal nekoliko ovac kakor modele. Ena teh ovac je obolela, a Nagy jo je sam negoval in čisto poljubljal. Pred nekoliko dnevi pa je zbolel umetnik sam. Morali so ga odvesti v bolnišnico. Tam so konstatirali, da je bila ona ovca bolna na šmrkavosti in na parkljih in je tako tudi umetnik hudo oboel.

Protest ameriških Poljakov. Štiri tisoč Poljakov je protestiralo v Detroit, Mich. proti nasilstvom Prusakov na Poznanjskem. Na zborovanju sta govorila tudi katoliški škof Foley in mestni župan Maybury.

Najnovejša verska sekta v Združenih državah se zove »Association of Christian Brethren«. Poglavitni nauk njihove vere je, da se bo leta 1941. pričelo tisočletje vladanja Kristusovega na zemlji, ko bo naš Gospod zopet prišel na svet in vladal s svojimi služabniki 1000 let. Da se pripravijo na tisočletje, so odjadrili v moderni barki, napravljeni po svetopisemski Noetovi, koncem zadnjega novembra po reki Mississippi navzdol. Barki so nadeli ime »Megiddo«, poglavar njihove cerkve pa je L. T. Nichols iz Minneapolis, Minn. V barki, zdaj gotovo zamrznjeni v debelem ledu, je nad 100 oseb, mož, žena in otrok, ki hočejo bivati na Megiddi do milenija. — Da je Shakespeare-u dano vetati iz groba in čuti to novico, bi gotovo ponovil svoj izrek, ki je bil po njegovi smrti že tolikokrat citiran: »What fools these mortals be!«

Telegrafu brez žice. novi Marconi-jevi iznajdbi, so nadeli novo ime erograf.

Katastrofa na ledu. V Aventori pri Hamburgu so se na ledu drsali šolski otroci. Led se je udril in mnogo šolskih otrok je zginilo pod ledom. Osem otrok je utonilo, druge so rešili.

Nowjorški milijonarji na zabavnem potovanju. Velikanski parnik je odplul iz Newjorka z 800 osebami na krovu. Privozil bode v sredozemsko morje in črno morje. Potovanje bode trajalo 73 dni. Na krovu so samo newjorški milijonarji s svojimi rodbinami. Razume se, da je komfort na ladiji milijonarski in da so tudi cene take, da jih more plačati samo milijonar. Pri odhodu parnika iz Newjorka je bila na obrežju tolika gnječa radovednega občinstva, da se je mnogo oseb v gnječi nevarno poškodovalo.

Prisega protestantskih učiteljev. Meklenburško je dežela protestantska. Morda bo koga zanimalo, ako navedemo, kako morajo prisegati protestantski učitelji v tej deželi. Prisega se glasi: »Prisegem pri Bogu vsemočnem in vsevednem, da bom vedno udan Njegovi Kraljevi Visokosti, nadvojvodi in vedno poslušen ukazom in družbenim predpisom; posebno pa pojdem na roko svojemu pastorku (protestantskemu župniku) z vso radovoljnostjo in spoštovanjem. Izročeno misli službo cerkvenika in učitelja spolnoval bom najvestneje«. Kaj porečejo k temu naši »napredni« učitelji, ki očitajo katoliški cerkvi take reči. Ali je tudi na Meklenburškem kriva katoliška duhovščina?

Odložni otroci. Tudi na Francoskem je še mnogo pogumnih krščanskih otrok, katerim državna brezverska šola ne more izruvati vere iz srca. Značilen je slučaj, ki se je zgodil v mestu Vienne le-Chateau v okraju Marne. Nek brezverski učitelj je hotel svojim učencem pri pisanju narekovati stavke, v katerem se je trdilo, da ni Boga. A takoj vstane nek učenec in zakliče: »Gospod učitelj, Bog biva!« In za njim se oglasi ves razred: »Da gospod učitelj, Bog biva!« Učitelj se je penil od jeze in hotel narekovati naprej. A otroci so vstali in pu-

stili šolo, počej po neki znani melodiji: Bog biva nad nami, Bog biva nad nami! Brezverski učitelj pa je ostal pred praznimi klopmi.

Morilca na begu. Velika žaloigra se je igrala to dni v Pittsburgu in okolici. Morilca brata Biddle sta ušla iz okrajne pittsburgske ječe. Imela bi biti v kratkem obešena zaradi umora. Toda žena ječarja Soffelna se je nesrečno zagledala v enega izmed morilcev, v Edvard Biddeln, in pomogla slednji obema iz ječe. Dala jima je žage in orožja, da sta si pomagala ven. Iz žagala sta na skrivnem vrata svojih celic. Potem sta jo popihala s pomočjo gospe Soffel. Preje sta še hotela ustreliti nekega drugega jetnika Dormana, kateri je pričal zoper nju. Klicala sta ga in iskala po celicah, toda Dorman je imel dovolj pameti, da je molčal, slutil je namreč, da sta ušla. Obstrelila sta potem še nevarno nekaj stražnikov in jo udrila ven iz ječnih vrat. Potem sta prenočila v neki hiši in se polastila sani in konja ter jo mahnila proti Kanadi in gospi Soffel z njima. Toda pravica ni spala in takoj so uradniki telegrafirali in telefonirali na okrog, zraven pa poslali za begunci čuvaje. Več ljudi je spoznalo begunce na poti, a niso si upali jih ustaviti. Konečno so jih dosegli blizu mesta Butler zasledovalci. Začel se je takoj boj. Šerifi in njihovi pomočniki so jih dobesedno napolnili s strelji in krogli. Vsi trije, oba brata in gospi Soffel, so ranjeni. Poročila pravijo, da se je ona sama ustrelila in da ne more prebiti rane. Poroča se tudi, da je eden zasledovalec izpraznil svoj revolver v oba morilca že potem, ko sta oba onemogla padla na tla. — Gospi Soffel ima več odraslih otrok. Oba morilca sta umrla vsled ran. Nagrada za begunce, mrtva ali živa, je bila 5000 dolarjev.

Društva.
(Hranilnica in posojilnica v Št. Petru na Krasu) je imela l. 1901 321 udov, prejemkov 105 239 K 89 h, izdatkov 97 263 K 56 h. Hranilnih vlog se je nabralo 69 472 K 45 h, vzdignilo 21 695 K 65 h. Cistega dobička je 406 K 18 h. Rezervni sklad znaša 3585 K 88 h. Revizijo je vršila »Gospodarska zveza« 22. avgusta 1901.

Telefonska in brzojavna poročila.

Maribor, 3. marca. Včeraj se je vršil izredni občni zbor društva »Maribor«. Dr. Pipuš otvoril debato o razdruženju društva. Dr. Rosina predlagal, naj se debata opusti in društvo ostane. Ta predlog je bil sprejet.

Dunaj, 3. marca. Nadvojvoda Fran Ferdinand je pisal čestitko sv. očetu in v pismu obžaloval, da radi političnih odnosov v Italiji ne more priti sam v Rim.

Dunaj, 3. marca. Danes se je slovesno pripeljalo mnogo nadvojvod in nadvojvodinj čestitat k nunciju povodom 25letnice papeževanja sv. očeta.

Dunaj, 3. marca. Danes popoldne je plenarna seja drž. zbornice. Nadaljuje se razprava o proračunu.

Dunaj, 3. marca. O spravnih dogovorih se poroča, da hoče vlada od strank zahtevati jezikovne elaborate, nakar bode poskušala poravnati nasprotja, ki se bodo pokazala med nemškimi in češkimi zahtevami. Če se pa posreči, bo sklicala pravno konferenco.

Gradec, 3. marca. Včeraj po noči so dijaki napadli policaja, ki je na glavnem trgu bil na straži. Obdelali so ga tako, da so mu dvakrat rebra polomili. Hotel je potegniti sabljo, a dijaki so toliko časa udrihali po njem, dokler se ni zgrudil. Nek izvošček je pripeljal več stražnikov, ki so dijake odvedli v zapor.

Pariz, 3. marca. Češka deputacija, ki se je pripeljala v Pariz k slavnostim v spomin Viktorja Hugo, je predmet živahnim ovacijam. Župan Dausset je napil Čehom, zahvalil se mu je praški župan dr. Srb.

Madrid, 3. marca. »Correspondencia« javlja, da se v kratkem osnuje novo liberalno ministerstvo.

Madrid, 3. marca. Več rek je prestopilo bregove in povzročilo veliko škodo.

London, 3. marca. »Central News« pravi, da je 33 angleških kolon obkolilo Deweta in njegovih 1300 mož.

Umrli so:

V bolnišnici:
28. februarja. Marija Šarabon, čevljarja žena, 30 let, srčna hiba.
1. marca. Franc Funda, posestnik, 40 let, vsled raka in pyaemia. — Matej oblak, delavec, 63 let, na-duha in haernia.

Dunajska borza

dné 1. marca.

Skupni državni dolg v notah	101:65
Skupni državni dolg v srebru	101:45
Avstrijska zlata renta 4%	120:85
Avstrijska krona renta 4%	99:05
Ogerska zlata renta 4%	120:15
Ogerska krona renta 4%	97:30
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glid.	1633:—
Kreditne delnice, 160 glid.	700:75
London vista	239:90
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117:20
20 mark	23:44
20 frankov (napoleonor)	19:07
Italijanski bankovci	93:30
C. kr. cekini	11:33

Zitne cene

dné 1. marca 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad	K 9:36 do 9:36
„ „ maj	9:40 „ 9:41
„ „ jesen	— „ —
Rž za pomlad	7:65 „ 7:67
„ „ jesen	7:63 „ 7:65
Koruzi za maj-junij	5:53 „ 5:54
Oves za pomlad	7:85 „ 7:86
„ „ oktober	7:91 „ 7:92

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 9:28 do 9:29
„ „ oktober	8:36 „ 8:37
Rž za april	7:45 „ 7:49
„ „ oktober	6:87 „ 6:88
Oves za april	7:64 „ 7:65
„ „ okt. ber.	6:27 „ 6:28
Koruzi za maj	5:25 „ 5:26
„ „ julij	5:39 „ 5:41

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 9:40 do 10:05
„ „ južne žel.	9:65 „ 10:00
Rž	7:70 „ 7:90
Ječmen	7:20 „ 8:60
„ „ ob Tisi	6:85 „ 7:75
Koruzi ogerska, stara	5:60 „ 5:65
„ „ nova	5:60 „ 5:65
Cinkvant	6:50 „ 7:00
„ „ nova	6:30 „ 6:60
Oves srednji	7:90 „ 8:10
Fizol	7:75 „ 10:75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506 m. srednji zračni tlak 736,0 mm.

čas	čas	stanje	tempe-	vetre-	nebo	padavice
zjutraj	zvečer	baro- metra v mm.	ratura po Celziju	višina	oblač.	v 24 urah
1. 9. zveč.	731:8	11:2	p. m. jzab.	dež		
2. 7. zjut.	731:3	6:7	sr. jzab.	jasno		4:8
2. 2. popol.	733:0	13:0	m. jzab.	„		
2. 9. zveč.	735:4	6:8	sr. jzab.	jasno		
3. 7. zjut.	739:2	2:9	sl. svzh.	oblač.		0:0
2. 2. popol.	737:4	9:1	„	„		

Srednja temperatura sobote 10:0°, normale: 1:4°.
Srednja temperatura nedelje —7:8°, norm.: 1:5°.

Barve, s katerimi more vsakdo barvati razno blago, blago: sukno, platno, volneno blago, svilo, zastore itd. ima v raznih vzorcih v zalogi tvrdka **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. Vnana naročila proti povzetju. 228 12 11-7

Št. 4729.

Razglas.

Podpisani mestni magistrat naznanja stavodolžnim mladeničem:

1. Glavni nabor za deželno stolno mesto Ljubljano se bo vršil letos 13. in 14. marca v »Mestnem domu« na Cesarja Jožeta trgu in sicer 13. marca za one zunanje mladeniče, katerim se je dovolilo priti k naboru v Ljubljani, 14. marca pa za mladeniče, ki so pristojni v Ljubljano.

Začetek ob 8. uri dopoldne.

2. Stavljencem, odnosno tudi njihovim moškim svojcem, ki se pozovejo k naboru, je priti o pravem času in snažnim na nabirališče, ter naj vložé v pravem času potrebne dokaze, če se oglašé za ugodnost:

- kot kandidatje duhovskega stanu, kot posvečeni duhovniki in kot nameščeni dušni pastirji (§ 31 voj. zak.);
- kot podučitelji, učitelji in učiteljski kandidatje (§ 32 voj. zak.);
- kot posestniki podedovanih kmetij (§ 33 voj. zak.);
- iz rodbinskih razmer (§ 34 voj. zak.);
- enoletne prezentne službe (§ 25—29 voj. zak.).

3. Stavljenci, kateri želé ugodnosti po §§ 31—34 voj. zak. in imajo tudi pravico do ugodnosti enoletne prezentne službe, morejo se zglašiti, ako bi se jim odklonila prošnja za kako prej omenjenih ugodnostij, za ugodnost enoletne prezentne službe pri glavnem naboru.

4. Kdor zanemari stavno dolžnost, ali v obče katero iz vojnega zakona izvirajočih dolžnostij, se ne more izgovarjati, da mu ni bil znan ta razglas.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 17. februarja 1902.

Zahtevajte povsodi pristni

„Cvekov brinovec“

od Franc Cvek-a v Kamniku.

240 10-4

Priljubljeni nalžavski 281 6-1

smetanov sir

razpečava ravnateljstvo veleposestva v Nalžovih, pošta Srebrna gora na Češkem.

Organist (cecilijanec)

želi svojo službo zameniti v kakem boljšem kraju. Služba je prav dobra.

Ponudbe pod: F. S., pošta Motnik, Gorenjsko. 261 3-3

Učenec

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom pri A. Jerančič-u v Ljubljani. 260 2-2

Trgovski pomočnik,

oziroma vodja filijalke, se sprejme pri Gospodarskem društvu v Trnovem na Notranjskem, kamor je tudi ponudbe vposlati. Vešč mora biti manufakture in mešane blaga popolnoma, da lahko sam deluje. Oženjeni imajo prednost, posebno kateri bi vložili malo kavojo. 253 3-3

Edina zaloga na Kranjskem

lekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-9)

Ljubljana. * Dunajska cesta

Železnato vino

LEKARJA Piccoli - ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Politrška steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabriel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštne povzetju.

Na Brezjah se odda v najem pod ugodnimi pogoji s 1. aprilom t. l.

gostilna

Janeza Rozman-a.

Več se izve pri posestniku **Janezu Rozman** na Brezjah št 43. 252 3-3

241 3-2